

GEÇMİŞİN VE GÜNÜMÜZÜN ZENGİNLİKLERİNİ SERGİLEYEN MTA TABİAT TARİHİ MÜZESİ YENİDEN KAPILARINI AÇTI

Ebru ALBAYRAK*

1935 yılında Ulu Önder Atatürk'ün direktifleri ile kurulan MTA Enstitüsü, 1960'lı yılların başlarına kadar ülkemizin hemen her bölgesinde gerçekleştirdiği yer bilimlerine ait çalışmalarla sayıları gün geçtikçe artan fosil, kayaç ve mineral örnekleri Tabiat Tarihi Müzesi'nin ilk koleksiyonlarını oluşturmuştur.

Başta dönemin Genel Müdürü Dr. Sadrettin Alpan, Müze İcra Kurulu Başkanı Sehavet Mersinlioğlu ve Dr. Fikret Ozansoy olmak üzere, konu ile ilgili tüm personelin üstün performansı ile 7 Şubat 1968 tarihinde müzenin açılmasından sonra hem MTA'nın daha sonraki çalışmalarından gelen örnekler hem de yurt içi ve dışı üniversitelerden ve çeşitli kurum ve kuruluşlardan gelen armağanlar da koleksiyonlara eklenmiştir (Şekil 1). 2003 yılında yeni binasına taşınana kadar Genel Müdürlük binası içinde yer alan müze (Şekil 2), geçirdiği tadilat sonrasında 24 Mayıs 2011'de yeniden ziyaretçilerine kapılarını açtı (Şekil 3, 4).

Şekil 1- Dr. Sadrettin Alpan yönetiminde oluşturulan ilk yönetim kurulu ve müzenin açılma aşamaları

* Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Tabiat Tarihi Müzesi - Ankara

Şekil 2- Müzenin eski binasından görüntüler

Şekil 3- Tabiat Tarihi Müzesi'nin yeni binası.

Ülkemizin ve Dünya'nın geçmişte ve günümüzde sahip olduğu yaşam çeşitliliğinin sergilendiği fosil ve mineral örneklerini gözler önüne seren müze yoğun bir ziyaretçi potansiyeline sahiptir. Okulların açık olduğu dönemlerde günde ortalama 1000 ziyaretçisi ile müze ülkemizin en kapsamlı Tabiat Tarihi Müzesi'dir.

Tabiat Tarihi Müzesi, Güneş Sistemi'nden fosillere, minerallerden kayalara kadar çok sayıda örneği ile ziyaretçilerine görsel olarak geçmişimizi ve günümüzü göstermektedir.

Güneş Sistemi Bölümü'nde uzaya yapılan görsel yolculuk sırasında gezegenler tanıtılıyor ve 16 Kasım 2002 tarihinde saat 21.30'da Ankara'da gökyüzündeki yıldızların konumu görülüyor (Şekil 5). Müzenin önemli örneklerinden ay taşı, yıldırım taşı ve uzayın postacıları olan gök taşları da yine başka bir yerde görülemeyecek örneklerden.

Şekil 4- Müzenin açılışından görüntüler

Şekil 5- Güneş Sistemi Bölümü'nde uzaya yapacağınız yolculukla gezegenleri tanıyacaksınız.

Müzedede sergilenen fosiller omurgasız hayvanlardan omurgalı hayvanlara kadar büyük bir çeşitlilik gösteriyor. Geçmişte ülkemizde yaşamış ammonit gibi omurgasız hayvanlar ile dev kara kaplumbağası, filler, gergedanlar, zürafalar, atlar gibi omurgalı hayvanlara ait fosiller müzedeki çok sayıda örnekle görülebilir. Müzenin değerli fosilleri arasında bulunan yaklaşık 185 milyon yıllık dev ammonit, günümüzden yaklaşık 3500 yıl öncesine ait Maraş fili (Şekil 6), 13.000 yıl öncesine ait insan ayak izleri (Şekil 7) ziyaretçileri geçmişte bir yolculuğa çıkarmaktadır. Ayrıca geçmiş zamanda Anadolu'da yaşamamış olan dinazorlara ait maketler de bu canlıların ne kadar ihtişamlı olduklarını gösteriyor (Şekil 8). Ülkemizde başka bir müzede örnekleri bulunmayan, gelmiş geçmiş en büyük kara memelisi olan, dev gergedan Baluchitherium'a ait fosiller, geçmişte ülkemizin nasıl canlılara ev sahipliği yaptığını gözler önüne sermekte.

Şekil 6- Müzenin önemli örneklerinden Maraş filine ait iskelet.

Şekil 7- 13.000 yıl öncesine ait insan ayak izi.

Eğer ülkemizde yaşamış son Anadolu panterini (Şekil 9) ve artık çok nadir bulunan Ankara tavşanının (Şekil 10) örneklerini görmek isterseniz yine Tabiat Tarihi Müzesi Diyorama Bölümü size kapılarını açıyor.

Müzedede fosiller dışında bulunan çok sayıda kayaç ve mineral örnekleri ülkemizin yer altı kaynakları açısından zenginliğini ortaya koyuyor (Şekil 11). Özellikle Süs Taşları Bölümü'nde yer alan taşlar sizi başka diyarlara götürüyor. Günlük hayatta kullandığımız araç ve gereçlerin kaynakları olan maden ve ham maddeleri merak edenlerin ziyaret etmesi gereken bölüm ise Yer Altı Kaynakları Bölümü.

Şekil 8- Allosaurus fragilis'e ait iskelet kalıbını ve maketini müzede görmek mümkün.

Şekil 9- 1974 yılında Beypazarı'nda vurulmuş olan, bilinen son Anadolu panteri.

Şekil 10- Ankara tavşanı.

Şekil 11- Müzede sergilenen mineral ve kayalardan örnekler.

Anadolu'da insanın sosyal ve kültürel gelişimiyle paralel olarak madenciliğin gelişimini ise Türkiye Madencilik Tarihi Bölümü'nde sergilenen birbirinden değerli örneklerle göreceksiniz (Şekil 12).

Müzede sadece geçmiş ve günümüze ait örnekler sergilenmemekte, çeşitli ziyaretçi gruplarına özel bölümler de sunulmaktadır. Örneğin bir ilk olan Görme Engelliler Bölümü'nde müzeyi her hafta ziyarete gelen engellilerle birebir ilgilenilerek, bu gruba özel hazırlanmış örnekler incelenmektedir. Bu bölümde müzede sergilenen örneklerinin bir kısmının kalıpları görme engellilerin özel alfabeti olan Braille alfabetiyle hazırlanmış etiketlerle anlatılmaktadır. Ayrıca yine bu özel alfabeyle hazırlanmış, müzeyi ve doğa tarihini anlatan broşürle birlikte CD ile yapılan sesli anlatım sayesinde bu özel ziyaretçilerimize daha önce bilmedikleri bir dünya tanıtılmaktadır (Şekil 13).

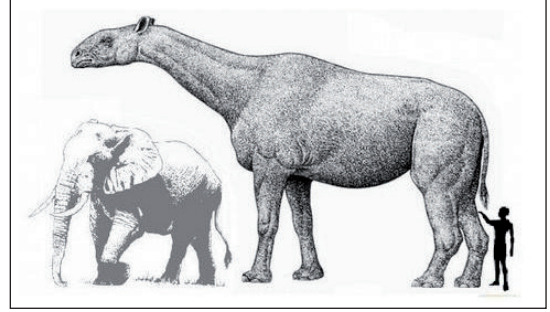
Şekil 12- Anadolu'nun madencilik tarihini anlatan örnekler.

Şekil 13- Görme Engelliler Bölümü'nde her ziyaretçi ile tek tek ilgileniliyor.

Müzenin teşhir dışında yürüttüğü bilimsel projeler, müzenin sadece görsel olarak bulunmadığını bilimsel çalışmalarla da önemli bir konumda olduğunu gösteriyor.

Gelmiş geçmiş en büyük kara memelisi Baluchitherium üzerine yürütülen proje ile ülkemizde ilk ve tek olarak bu canlıya ait buluntular günyüzüne çıkarılmaktadır. Pakistan, Çin, Moğolistan, Rusya, Kazakistan, doğu Balkanlar ve Kafkasya'dan sonra ilk kez müzenin projesi ile ülkemizde bu dev gergedanın varlığı ortaya konmakta ve bulunan çok sayıda fosil müzede depolanmaktadır (Şekil 14, 15). Proje ile sadece Baluchitherium ile veriler açığa çıkmamakta, ayrıca Çankırı-Çorum Havzası'nın jeolojik, paleontolojik, paleocoğrafik yapısı da ortaya konmaktadır.

Şekil 14- Baluchitherium gelmiş geçmiş en büyük kara memelisi olarak bilinir.

Ülkemizin ham maddeleri içerisinde geleceği en parlak ve en yüksek getirisi olabilecek ürünlerin başında yer alan süs taşlarının potansiyeli yine müzenin bir projesi ile ortaya çıkmaktadır. Bu proje ile nadir bulunan en değerli süs taşı yataklarının

Şekil 15- Ergin bireye ait alt çene.

ekonomik rezervi duyurulacak ve ülkemiz madencilik sektörüne süs taşlarının ilavesi sağlanacaktır.

1976 yılında müzede ilk adımları atılan Madencilik Tarihi çalışmaları, şimdi ayrıntılı bir proje ile ele alınmakta. Böylece geçmişte işletilmiş maden sahaları incelenerek envanterleri çıkartılmakta ve bu eski madenlerde bulunan cevher, cüruf, taş havanlar, aydınlatma araçları gibi değerli örnekler müzenin koleksiyonuna katılmaktadır (Şekil 16).

Geniş bir ziyaretçi portansiyeline sahip müze teşhirde sergilediği çok sayıdaki değerli örneklerle yerel ve ulusal basının da büyük ilgisini çekmektedir. Atlas dergisi,

Hürriyet ve Sabah gazeteleri gibi oldukça büyük yayın organları müzeyi çeşitli seferlerde haber yapmıştır. Ülkemizin en büyük Tabiat Tarihi Müzesi olarak müzemiz Enerji Bakanımız Taner Yıldız'ın da oldukça ilgi gösterdiği bir mekandır. Bu nedenle CNN Türk (Şekil 17) ve Habertürk televizyon kanallarında katıldığı canlı yayınları müzede gerçekleştirmiştir.

Tabiat Tarihi Müzesi Ülkemize ve Genel Müdürlüğümüze gelen yabancı heyetler ve Ankara'da bulunan yabancı ülke temsilcilerinin de her zaman ziyaret açısından ilk başlarda tercih ettikleri bir mekandır.

Şekil 16- Geçmişte işletilmiş madenler.

Şekil 17- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, CNN Türk'te katıldığı canlı yayını müzede gerçekleştirdi.